

ASSIGNATURA: Antropologia Teològica

CODI: GTF02

CURS: B

NÚM. CRÈDITS ECTS: 6

PROFESSORS: Pere Fibla Palazón

DESCRIPCIÓ GENÈRICA DE L'ASSIGNATURA

Aquesta assignatura és una mirada integral sobre l'home, receptiva, sensible als esdeveniments històrics on Déu s'ha revelat i a través dels quals ha manifestat també a l'home el misteri de si mateix i l'altíssima vocació a la qual està cridat (GS 22). La nostra mirada parteix, doncs, de la Revelació i usa de la raó il·luminada per la fe per comprendre el misteri de l'home.

El nostre estudi inclou la realitat creatural entesa com a «imatge de Déu», sense oblidar el marc més ampli de la creació del món i la seva concreta circumstància històrica abans i després de l'esdeveniment salvador de Crist.

Presentarem una visió comunal de l'ésser humà com a imatge de Déu inspirada en el magisteri de Joan Pau II. L'home i la dona són imatge de Déu en la *communio personarum*. Des d'aquesta perspectiva, arrelada en la Paraula de Déu i en la tradició, descobrirem nous horitzons per a l'antropologia teològica.

La cristologia és la font que informa profundament aquest tractat. Quan parlarem de la protologia, ens afegirem a la fecunda teologia que afirma la central mediació de Crist en tota la creació (Col 1,15-16). Quan afrontarem la situació de pecat, no oblidarem que només podem captar la real situació de pecat de l'home a la llum de la salvació de Crist. Quan analitzarem la gràcia, el do de Déu fet en Crist als homes, comprendrem a través de la justificació, la filiació i la divinització de l'home la veritat pregona del seu misteri, realització plena de la imatge de Déu en Crist.

Finalment, tal com dibuixa l'esquema dels capítols, la font cristològica de l'antropologia desembocarà en l'elesiologia. Des de l'aportació del Concili Vaticà II (especialment GS i LG) considerem imprescindible situar també el discurs teològic sobre l'ésser humà en l'àmbit de l'elesiologia. Sota el nexa comú de la cristologia, l'antropologia i l'elesiologia es necessiten mútuament, ja que l'Església és l'esposa estimada de Crist (cf. Ef 5,32) i aquest amor és el punt de referència per viure la vocació humana segons el manament nou de Jesús (cf. Jn 13,34). Així, l'Església és en Crist, el context vital en el qual l'ésser humà (home i dona) pot expressar la unitat del gènere humà i realitzar el projecte de Déu.

OBJECTIUS

1. Definir els conceptes principals de l'Antropologia Teològica.
2. Aprofundir en la intenció de Déu sobre la condició humana.
3. Situar el discurs teològic sobre l'ésser humà en la perspectiva de la Revelació.
4. Relacionar i explicar les nocions antropològiques que connecten amb la teologia, la cristologia i l'elesiologia.
5. Aprofundir el significat de l'ésser humà com a *imago Dei*.
6. Aprofundir el significat dels conceptes «gràcia» i «pecat».
7. Situar la realitat del pecat original en el seu context teològic i antropològic.
8. Interpretar la condició humana a la llum de la creació i la salvació en Crist.
9. Mostrar com la salvació en Crist integra totes les dimensions humanes.

10. Descobrir l'Església com un espai de comunió on l'ésser humà troba la seva identitat, vocació i missió.

11. Proposar les línies d'una antropologia teològica fonamentada en el misteri de l'encarnació i de la pasqua de Crist.

12. Desenvolupar la recerca i interpretació de la documentació bibliogràfica sobre Antropologia Teològica.

PROGRAMA-TEMARI

I. EL DISCURS TEOLÒGIC SOBRE L'ÉSSER HUMÀ PEL CAMÍ DE L'ANAGOGIA

- 1.1. La recerca de la intenció de Déu sobre l'ésser humà
- 1.2. El misteri esponsal del disseny de Déu (G. Biffi i A. Scola)
- 1.3. L'antropologia en la perspectiva de la Revelació
- 1.4. La condició de l'ésser humà davant Déu
- 1.5. La concepció bíblica i teològica de l'ésser humà

II. LA CONDICIÓN HUMANA A LA LLUM DE LA CREACIÓ, OBRA DE DÉU U I TRI

- 2.1. El misteri trinitari en la creació
- 2.2. El misteri trinitari en la naturalesa humana: home-dona *imago Dei*
- 2.3. La qüestió del sobrenatural
- 2.4. La resposta humana al projecte diví: gràcia i pecat

III. LA CONDICIÓN HUMANA A LA LLUM DE L'ENCARNACIÓ I DEL MISTERI PASQUAL. ANTROPOLOGIA I CRISTOLOGIA

- 3.1. El misteri trinitari en l'encarnació
- 3.2. Conseqüències antropològiques del misteri de l'encarnació
- 3.3. L'experiència pasqual

IV. LA CONDICIÓN HUMANA, SOSTINGUDA PER L'ESPERIT SANT, EN L'ESGLÉSIA ESPOSA DE CRIST. ANTROPOLOGIA I ECLESIOLOGIA

- 4.1. El misteri de Crist i l'Església (Ef 5,32)
- 4.2. El nou Poble de Déu (LG II)
- 4.3. La comunitat cristiana en l'acolliment de la Paraula
- 4.4. Vers una antropologia del cor unificat

ACTIVITATS D'ENSENYAMENT-APRENTATGE-METODOLOGIA

A l'aula:

1. Exposicions magistrals
2. Posades en comú de treballs realitzats
3. Exposicions i diàleg a l'aula
4. Activitats d'anàlisi i d'aplicació
5. Activitat de síntesi

Fora de l'aula:

1. Treball personal o en grup sobre *Mulieris Dignitatem* de Joan Pau II.
2. Lectura, anàlisi i treball escrit sobre alguna part dels manuals de la Bibliografia.
3. Estudi personal i preparació de l'activitat de síntesi final.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA I DE CONSULTA

BALTHASAR, Hans Urs von, *Teodramàtica*, vol. II, Madrid: Encuentro 1991.

BENZO MESTRE, Miguel, *Hombre profano, hombre sagrado: tratado de antropología teológica*, Madrid: Cristiandad 1978.

BERZOSA MARTÍNEZ, Raúl, *Como era en el principio: temas clave de antropología teológica*, Madrid: San Pablo 1996.

- BIFFI, Giacomo, *Canto nuziale: esercitazione di teologia anagogica* (Già e non ancora 357), Milano: Jaca book ¹2000.
- BONETTI, Renzo, ed., *Mistero Pasquale e Mistero nuziale*, Roma: Città Nuova 2003.
- CASANOVAS I MARTÍ, Francesc, *La Pasqua cristiana*, Barcelona: SPD 2010.
- COLZANI, Gianni, *Antropología teológica*, Salamanca: Secretariado Trinitario 2001.
- CONGRÉS INTERNACIONAL DE DONES CRISTIANES – COL·LECTIU DE DONES EN L'ESGLÈSIA, *Vers una antropologia cristiana integradora* (Els Daus 185), Barcelona: Claret 1998.
- FEINER, Johannes – LÖHRER, Magnus, *Mysterium salutis: manual de teología como historia de la salvación*, vol. II/II, Madrid: Cristiandad ²1977.
- FLICK, Maurizio – ALSZEGHY, Zoltán, *Antropología teológica*, translated by Alfonso Ortiz, Salamanca: Sígueme 1977.
- GELABERT BALLESTER, Martín, *Jesucristo, revelación del misterio del hombre: ensayo de antropología teológica* (Horizonte dos mil), Salamanca: San Esteban-Edibesa 1997.
- GIULIODORI, Claudio, *Intelligenza teologica del maschile e del femminile: problemi e prospettive nella rilettura di von Balthasar e P. Evdokimov*, Roma: Città nuova 1991.
- GONZÁLEZ FAUS, José Ignacio, *Proyecto de hermano: visión creyente del hombre*, Santander: Sal Terrae 1987.
- JOAN PAU II, *La Dignitat de la dona: carta apostólica Mulieris dignitatem sobre la dignitat i la vocació de la dona, amb motiu de l'any marià*, Barcelona: Claret 1988.
- JUAN PABLO II, *Hombre y mujer lo creó el amor humano en el plano divino*, Madrid: Cristiandad 2000.
- , *Varón y mujer: teología del cuerpo*, Madrid: Palabra 2003.
- LADARIA, Luis F, *Introducción a la antropología teológica*, Estella (Navarra): Verbo Divino 1993.
- , *Teología del pecado original y de la gracia: antropología teológica especial*, Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos 1993.
- MARTÍNEZ SIERRA, Alejandro, *Antropología teológica fundamental*, Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos 2002.
- MAZZANTI, Giorgio, *Persone nuziali: communio nuptialis : saggio teologico di antropologia*, EDB 2005.
- , *Uomo donna: mistero grande*, Cinisello Balsamo (Milano): San Paolo 2013.
- PILLONI, Francesco, *Ecco lo sposo, uscitegli incontro : percorsi teologici e pastorali sul sacramento del matrimonio*, Cantalupa (Torino): Effatà 2002.
- RAURELL, Frederic, *Mots sobre l'home (aspectes d'antropologia bíblica)*, Barcelona: Facultat de Teologia de Barcelona-Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1984.
- ROCCHETTA, Carlo, *Hacia una teología de la corporeidad* (Biblioteca de teología 29), Madrid: San Pablo 1993.
- RUIZ DE LA PEÑA, Juan Luis, *Imagen de Dios: antropología teológica fundamental* (Presencia Teológica 49), Santander: Editorial Sal Terrae ⁴1988.
- , *Las nuevas antropologías: un reto a la teología* (Colección Punto límite 17), Santander: Sal Terrae 1983.
- SCOLA, Angelo, *Identidad y diferencia. La relación hombre-mujer* (Libros de bolsillo 52), Madrid: Ediciones Encuentro 1989.
- , *Antropología teológica: la persona humana*, Valencia, España: EDICEP 2003.
- TETTAMANZI, Dionigi, *El hombre imagen de Dios*, Salamanca: Secretariado Trinitario 1978.

TORRES QUEIRUGA, Andrés, *Recuperar la Creación: por una religión humanizadora* (Presencia Teológica 86), Santander: Sal Terrae 1997.

AVALUACIÓ

Es valorarà la capacitat d'aplicar els coneixements assolits a l'hora de contextualitzar, analitzar i valorar aportacions teològiques.

Es tindrà en compte la capacitat expositiva de l'alumne: claredat, ordre, pertinença i rigor en l'ús dels conceptes teològics fonamentals, tant pel que fa a les exposicions personals, al treball en grup, a la dinàmica de participació a l'aula i a la redacció dels exercicis proposats.

L'avaluació és continuada, de manera que es tindrà en compte les actes lliurades en el seu moment, com la participació a classe i l'activitat de síntesi final.